מתני' תקרה שאין עליה מעזיבה ר' יהודה אומר בית שמאי אומרים מפקפק ונוטל אחת מבינתים ובית הלל אומרים [א]מפקפק או נוטל אחת מבינתים רבי מאיר אומר נוטל אחת מבינתים ואינו מפקפק: **גמ'** בשלמא ב"ה טעמייהו משום [ב]תעשה ולא מן העשוי אי מפקפק עביד ליה מעשה אי נוטל אחת מבינתים עבד בה מעשה אלא בית שמאי מאי טעמייהו אי משום תעשה ולא מן העשוי בחדא סגי אי משום גזרת תקרה בנוטל אחת מבינתים סגי לעולם משום גזרת תקרה והכי קאמרי אף על פי שמפקפק אי נוטל אחת מבינתים אין אי לא לא אי הכי אימא סיפא ר' מאיר אומר נוטל אחת מבינתים אבל לא יפקפק רבי מאיר היינו בית שמאי הכי קאמר [ג]לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה מאי קמ"ל דר"מ אית ליה גזרת תקרה ור"י לית ליה גזרת תקרה והא אפליגו בה חדא זימנא דתנן [ג]מסככין בנסרים דברי ר' יהודה ורבי מאיר אוסר א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן רישא בנסרים משופין עסקינן ומשום גזרת כלים נגעו בה ולר"י אמר רב דאמר [ד]סככה בחיצין זכרים כשרה בנקבות פסולה ולא גזר זכרים אטו נקבות הכא נמי לא נגזור נסרים משופין אטו כלים אלא על כרחך רישא פליגי בגזרת תקרה וסיפא פליגי בגזרת תקרה ואפליגי בתרתי זימני ל"ל סיפא ר' יהודה (היא) דקא אמר ליה לרבי מאיר אמאי קא אסרת בנסרים משום גזרת תקרה האי סברא לבית שמאי הוא דאית להו ובית הלל לא גזרי ואמר רבי מאיר לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה הניחא לרב דאמר מחלוקת בשיש בהן ארבעה דר' מאיר אית ליה גזרת תקרה ורבי יהודה לית ליה גזרת תקרה אלא לשמואל דאמר בשאין בהן ארבעה מחלוקת אבל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה סיפא במאי פליגי בביטולי תקרה קא מיפלגי [ה]מר סבר בטלה בהכי ומר סבר בהכי לא בטלה: **מתני'** [ו]המקרה סוכתו בשפודין או בארוכו' המטה אם יש ריוח ביניהן כמותן כשרה [ז]החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה: **גמ'** לימא תיהוי תיובת' דרב הונא בריה דרב יהושע דאתמר [ח]פרוץ כעומד רב פפא אמר [י]מותר ורב הונא בריה דרב יהושע אמר [ג]אסור אמר לך רב הונא בריה דרב יהושע מאי כמותן בנכנס ויוצא

והא

מתני' תקרה שאין עליה מעזיבה. סתם תקרה בנסרים שיש בהן ארבעה: **מעזיבה.** רצפת טיט ודומה לו במקרא בספר עזרא (נחמיה ג) ויעזבו את ירושלים עד החומה מלאוה מתוכה עפר להחזיק החומה: **ר' יהודה אומר.** ב"ש וב"ה נחלקו בדבר: **ב"ש אומרים.** אם בא לישב תחתיה לשם סוכה: **מפקפק.** סותר ומנענע את כולן ואח"כ נוטל אחת מבינתים ונותן פסל במקומה ולקמן מפרש למה לי תרתי: **וב"ה אומרים מפקפק.** משום תעשה ולא מן העשוי ואין צריך לתת פסל. ורבי יהודה לטעמיה דמכשיר בנסרים שיש בהן ד' לסכך את כולה והיינו כרב ושמואל מתרץ לה לקמן בגמרא: **או נוטל אחת מבינתים.** ואינו צריך לפקפק דבהכי סגי דאיכא עשיה מעליא: **רבי מאיר אומר נוטל אחת מבינתים.** אבל לא יפקפק שאין פקפוק מועיל לו ור' מאיר לטעמיה דאמר אין מסככין בנסרים ועל ידי פסל שבינתיים מתכשרא. ולשמואל דאמר לקמן (דף יז:) סכך פסול בד' באמצע מיתוקמא כדפרישית לעיל דניהוו שני פסלים באמצע ואין בו אלא ח' אמות לדופן עקומה אמרינן עד הפסלים ומפקינן להו לנסרים מן הסוכה אי נמי סבירא ליה כרב דאמר לקמן (שם) סכך פסול בין מן הצד בין מן האמצע בארבע אמות הלכך לא פסלי נסרים שבינתים דליכא שיעור פסול ביחד: **גמ' בשלמא ב"ה טעמיה משום תעשה ולא מן העשוי.** בפסול וכן מן העשוי לבית ולא לסוכה שאין שם סוכה עליו גזרת תקרה לית להו במסכך בנסרים ואפילו בני ארבעה: **אלא ב"ש.** דבעו תרתי: **אי משום גזרת תקרה.** אית להו דאין מסככין בנסרים משום הכי לא מהני פקפוק: **והכי קאמרי כו'.** כלומר לא מהני פקפוק אלא נטילה אחת מבינתים דאיכא מעשה מעליא וגזרת תקרה נמי בטלה לה והאי דאמרי מפקפק הכי קאמרי המפקפק לא הועיל ונוטל אחת מבינתים: **ה"ק.** ליה רבי מאיר לר' יהודה לא נחלקו בדבר זה דב"ה כוותי סבירא להו דאין מסככין בנסרים ולא מהני פקפוק: **ומאי קמ"ל.** דסתם למתני' מאי אשמעינן בהך פלוגתא למיתנייה במתני': **אמר ר' חייא בר אבא כו'.** רישא לאו משום גזרת תקרה איפלוג אלא בנסרים שאינן בני ארבעה אבל משופין הן וחלקים וראוין לתשמיש ומשום גזרת כלים נגעו בה לפסול איכא דרבי מאיר אע"ג דפשוטי כלי עץ ניהו ולא מקבלים טומאה גזר בהו אטו כלים המקבלים טומאה: **סיפא רבי יהודה (היא) דקאמר ליה לרבי מאיר אמאי קאסרת בנסרים.** לעיל (דף יד.) משום גזרת תקרה הך סברא לבית שמאי היא ושבקת בית הלל: **לשמואל דאמר.** אבל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה: **סיפא במאי פליגי.** הא ודאי סתם תקרה בני ארבעה הוא וקמכשר רבי יהודה אליבא דבית הלל: **בביטולי תקרה.** כלומר אמר לך שמואל לעולם בשיש בהן ארבעה ולא היתה כאן תקרה מתחלה ועכשיו הוא בא לסכך בהו לשם סוכה אפילו רבי יהודה פסיל דגזרינן משום תקרה שלא יבא וישב תחת קורות ביתו ויאמר מה לי זה מה לי חדשה אבל השתא דזו תקרה היתה ובא לידי מעשה לעשות לשם סוכה וזה מוכיח שיודע שאמרה תורה תעשה ולא מן העשוי פליגי רבי יהודה ורבי מאיר אי איכא תו למגזר משום תקרה או לא רבי יהודה סבר בטולי תקרה לבית שמאי צריך ליטול מבינתים דאע"ג דמוכיח שבקי בתעשה ולא מן העשוי גזרי בה וב"ה סברי כיון דנטלה והוכיח שהתקרה פסולה תו ליכא למגזר ור"מ סבר לא נחלקו כו' ואף בה גזרינן: **מתני' המקרה סוכתו.** כמו שאנו עושין שמסדרין כלונסות תחלה בסכך ונותנין פסל עליהן: **ארוכות.** אשפונדי"ש בלע"ז ובגמרא (ע"ב) מפרש דמקבלי טומאה: **אם יש ריוח ביניהן כמותן.** בין שפוד לשפוד על פני כולה ויתן שם הפסל וכן על פני כולה ובגמרא פריך הא אין הכשר מרובה על הפסול: **גמ' פרוץ כעומד.** לענין מחילות שבת אתמר. מחילה שנעשית בפסין רחבין ג' והניח בין פס לפס כמלא פס דנפקא ליה מתורת לבוד וכן על פני כולה דהוה ליה פרוץ כעומד ודכוותה הכא במתניתין דהוה ליה פסול ככשר: **בנכנס ויוצא.** שיהא פסל הרוחב כמותן יכול ליכנס ולצאת בריוח שבינתים דהשתא הוה ליה פסל שנותן שם מרובה על השפודים והאויר יותר על השפודים:

והא

רבי מאיר אומר נוטל אחת מבינתים אבל לא יפקפק. שאין פקפוק מועיל לו ורבי מאיר לטעמיה דאמר אין מסככין בנסרים וע"י פסל שבינתים מיתכשרא ולשמואל דאמר לקמן (דף יז:) סכך פסול פוסל באמצע בארבעה מיתוקמא כדפריש' לעיל דניהוו שני פסלים באמצע ואין בו אלא שמנה אמות דדופן עקומה אמרינן עד הכתלים ומפקינן להנך נסרים מן הסוכה אי נמי ס"ל כרב דאמר לקמן סכך פסול בין מן הצד בין באמצע בארבע אמות הלכך לא פסלי נסרים שבינתים דליכא שיעור פסול ביחד כך פירש בקונטרס והדין עמו שפירש כן דבתקרה שנסרים שלה רחבים ארבעה איירי דסתם תקרה כך היא ומדפסלי נסר ד' משום גזרת תקרה אלמא סתם תקרה כך היא וכן מוכח בגמרא דפריך לשמואל במאי פליגי ומסיק דבבטולי תקרה פליגי דלרבי מאיר אין מועיל פקפוק לבטולי תקרה שהנסרים ארבעה ולכך בעי שיטול אחד מבינתים ותימה אדפריך לקמן מברייתא לשמואל דאמר באמצע פסול בארבעה הוה ליה לאקשויי ממתני' ולשנויי וי"ל משום דמתניתין לא קתני בהדיא נסרים של ארבעה אלא מכח סתם תקרה:

פרוץ כעומד. נראה דהלכה כר' יוסי דאמר פרק שני דבכורות (דף יז: ושם) אפשר לצמצם לכל הפחות בידי אדם מדאפליגי אמוראי הכא בפרוץ כעומד ובפרק שני דחולין (דף כח: ושם) במחלה על מחלה כרוב והא דקאמרינן התם גבי חלקו לשנים והן שוין דטמאין שניהן לפי שאי אפשר לצמצם בכלי חרס כולהו מודו כדקאמרינן בבכורות (דף יז: ושם) משום דאית ביה גומות ואין לומר דשמעתין אפילו כמאן דאמר אי אפשר וקרי פרוץ כעומד מחלה על מחלה כשדומה לנו שהן שוין אע"ג דשמא אינן שוין דהא מפרש טעמא פ"ק דעירובין (דף טו: ושם) ובפ' שני דחולין (דף כח:) דלא הוי כעומד וכרוב משום דהכי אגמריה רחמנא למשה גדור רובא ושחוט רובא ותיפוק ליה משום דבלא"ה הוא אסור מספק משום דשמא שייר רובא והא דפריך בגיטין בפרק הזורק (דף עח. ושם:) גבי דאתו תרוייהו בהדי הדדי בארבע אמות והא אי אפשר לצמצם אפילו תהא הלכה כר"י הגלילי מכל מקום דוחק הוא להעמיד המשנה בכך שאין רגילות להיות ומסתמא לא כוונו לבא בבת אחת ובפרק שבועת העדות (שבועות דף לג. ושם)

גבי

מסורת הש"ס

א) [לעיל יא: וש"נ], ב) [שבת מב. קלה. יבמות כח. ב"ק לז.], ג) [לעיל יד. וש"נ], ד) [לעיל יב:], ה) [מר סבר בטל תקרה לב"ש בשנוטל אחת מבינתים ולבית הלל או מפקפק או נוטל אחת מבינתיים ול"ל ר"מ בין כ"ש בין כ"ה אי נוטל אחת מבינתיים אין אי לא לא. מהרש"ל], ו) עירובין טו:, ז) לעיל יב., ח) עירובין טו:.

עין משפט
נר מצוה

צה א מיי' פ"ה מהל' סוכה הלכה ח סמג עשין מג טוש"ע א"ח סימן תרלא סעיף ט:

צו ב ג מיי' פ"ה מהל' סוכה הלכה טו טוש"ע א"ח סימן תרכט סעיף ג וסימן תרלא סעיף ח:

ד [מיי' פט"ז מהל' שבת הל' טו טוש"ע א"ח סי' שסב סעי' ט]:

◆

רבינו חננאל

מתני' תקרה שאין עליה מעזיבה. נסרים שהבית מקורה בהן ואין עליהם טיט. מפקפק. פותח ומרחיב. דייקינן בשלמא בית הלל טעמא מאי משום תעשה ולא מן העשוי, וכל דהו מעשה מכשיר ואפילו פקפוק. אלא בית שמאי מאי טעמא. ופשטנא טעמא דבית שמאי משום גזרת תקרה, ולעולם נטילת אחת מבינתים בעי, ואפילו פקפוק לא סגי עד דשקיל אחת מבינתים. ואקשינן אי הכי ר' מאיר דאמר נוטל אחת מבינתים ואין צריך לפקפק, כבית שמאי היא. ושנינן ר' מאיר סבר בית שמאי ובית הלל שוים דמשום גזרת תקרה, ובנטילה אחת מבינתים, ואע"ג דפקפק, פקפוק אינו מועיל. ואמרי' מאי קמ"ל והא איפליגו ר' מאיר ור' יהודה בהא סברא בחדא זימנא, דתנן מסככין בנסרים דברי ר' יהודה ור' מאיר אוסר, ואוקימנא בגזרת [תקרה] פליגי. ואתינא לאוקימנא פלוגתייה בהא דתנן מסככין בנסרין, [בנסרין] משופין לשירות ולתיכות וכיוצא בהן, ומשום גזרת כלים פליגי, ונדחת. אלא מתני' תרווייהו בגזרת תקרה פליגי, וסיפא רבי יהודה היא דאמר ליה לר' מאיר האי דגזרת סיכוך בנסרים משום גזרת תקרה, טעמא דבית שמאי [היא] דאמרי נוטל אחת מבינתים אע"פ שפקפק, אבל בית הלל (ו)אפילו בפקפוק סגי, ואמר ליה ר' מאיר בדבר זה שניהן לא נחלקו, בגזרת תקרה. ושמואל דאמר נסרין כשאין בהן ד' מחלוקת אבל בנסרין שיש בהן [ד'] דברי הכל פסולה, אלמא ר' יהודה נמי אית ליה גזרת תקרה. אמר לך סיפא בבטולי תקרה פליגי, רבי יהודה סבר אפילו בפקפוק בטלה וכל שכן בנטילת נסר מבינתים, ורבי מאיר סבר לעולם לא בטלה אלא בנטילה. **מתני'** המקרה סוכתו בשפודין כו'. ואקשינן מינה לרב הונא (בר הושעיא) [בריה דרב יהושע] עד דאמר בעירובין פרוץ כעומד אסור לטלטל, שאינה מחיצה, והכא תנן אם יש ריוח כמותן (לעשות) [לסכך] בהן כשרה, שנמצא הריוח סכך כשר והשפודין כפרוץ, וקתני כשרה. ומשני מאי ריוח ביניהן כמותן דקתני במתני', בשיש ריוח להכניס סכך כשר ביניהן להכניס ולהוציא, כלומר אם יש לו יתרון מעט מן השפודין.

◆

לעזי רש"י

אישפונדי"ש. לבזבזים, קרשים (שבשפת המיטה) לאורך.

◆

מוסף רש"י

מפקפק. לשון תטיטה כדבר סתום לפתחו, ובלע"ז פוריי"ד (ע"ז לה:). **סככה בחיצין.** בית יד של חצים מלקיי"ש בלע"ז (לעיל יב:). **זכרים.** כעין שלנו שתוחבין אותה בבית קיבול של חץ, כשרה. דאע"ג דכלים ניהו, פשוטי כלי עץ אין מקבלין טומאה (שם). **נקבות.** שיש נקב בראשו והחץ עשוי כמרצע ונכנס לתוך הנקב, הוו להו מקבלין שבכלי עץ וראוין לקבל טומאה ופסולה (שם). **אם יש ריוח ביניהן כמותן.** לסכך שם בסכך כשר (עירובין טו:). **החוטט בגדיש לעשות לו סוכה.** נוטל מן העומרים למטה סמוך לארץ ונכנס לתוכו ועושה חלל כשיעור סוכה וסכך עשוי ועומד מאליו (לעיל יב.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com